

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ที่นอนเป็นงานหัตถกรรมท้องถิ่นของไทยที่มีการสืบทอดภูมิปัญญากันมายาวนาน ที่นอนของคนไทยทำมาจากผ้าฝ้ายทอมือยัดไส้ที่นอนด้วยนุ่น การทำที่นอนงานหัตถกรรมจากภูมิปัญญาที่ได้รับ การสืบทอดกันมายาวนาน การผลิตและสร้างสรรค์หัตถกรรมที่นอนยัดนุ่น ได้สะท้อนถึงวิถีชีวิต ที่เชื่อมโยงกับทรัพยากรสิ่งแวดล้อมรอบตัวด้านวัตถุดิบและทรัพยากรท้องถิ่น บ่งชี้ถึงการพัฒนาวิถีคิด และความคิดสร้างสรรค์ของชุมชนและแสดงถึงภูมิปัญญาและความสามารถในการผสมผสาน วิทยาการและเทคโนโลยีที่พอเพียงและเหมาะสม (พิเชษฐพงษ์ อุ้นคำ, 2556) ในมิติสังคมและ วัฒนธรรม กระบวนการเรียนรู้วิถีชีวิตของชุมชนจะให้ความสำคัญและความหมายของการทำ เครื่องนอน เพื่อใช้ในโอกาสต่าง ๆ เช่น เมื่อคนหนุ่มสาวออกเรือนจะต้องเรียนรู้การทำที่นอนเพื่อเป็น ส่วนหนึ่งสำหรับใช้ในงานพิธี หรือในบางวัฒนธรรมใช้ที่นอนเป็นของขวัญผู้ใหญ่ บุพการีในงานแต่งงาน เพื่อแสดงถึงความเป็นผู้ใหญ่ที่มีวุฒิภาวะรู้จักการหาปัจจัยดำเนินชีวิตให้่องงาม นอกจากนี้ยังใช้ ที่นอนในงานทำบุญ (วิรัตน์ คำศรีจันทร์, 2553) บทบาทและความสำคัญของที่นอนในทางวัฒนธรรม จึงเป็นเสมือนส่วนหนึ่งในวิถีชีวิตจากอดีตจนถึงปัจจุบัน สัมผัสภูมิปัญญาไว้ในชุมชนและครัวเรือน ทั้งในด้านการย้อมสี การทอผ้า การทำนุ่น วัตถุดิบทั้งหมดที่ใช้ทำที่นอน เป็นวัสดุจากธรรมชาติ ที่สวยงามและไม่สร้างมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม

ที่นอนนุ่นเย็บด้วยมือ ในปัจจุบันมีคุณค่าในด้านวัฒนธรรมภูมิปัญญาของท้องถิ่น และเป็น สินค้าหัตถกรรมของชุมชนที่ได้สร้างชื่อเสียงให้แก่ชุมชนผู้ผลิต เช่น ที่นอนนุ่นโพธาราม จังหวัดราชบุรี ที่นอนนุ่นผ้าทอลายขิดบ้านศรีฐาน ตำบลป่าดิว จังหวัดยโสธร ชุมชนทำที่นอนไถลื้อ ตำบล น้ำแวน อำเภอเชียงคำ จังหวัดพะเยา เป็นต้น ความเป็นโดดเด่นของที่นอนนุ่น คือ ความเป็น เอกลักษณ์ของชุมชนผู้ผลิต เป็นผลิตภัณฑ์เป็นจากธรรมชาติ มีน้ำหนักเบา และเป็นภูมิปัญญา ชาวบ้านที่มีการผลิตตามวิถีของชุมชน ตรงกับกระแสนิยมของผู้บริโภคยุคปัจจุบันที่เน้นการ บริโภคสินค้าเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อมและใช้ประโยชน์จากที่นอนหลากหลายไม่ได้เจาะจงเพื่อ การนอนหลับเพียงอย่างเดียว ทั้งการใช้ที่นอนเพื่อการตกแต่งในอาคารสถานที่ต่าง ๆ หรือ ในธุรกิจขนาดแผนไทยนิยมใช้ที่นอนนุ่นเป็นเบาะนวด เป็นต้น

จากความสำคัญของงานหัตถกรรมการทำที่นอนเย็บด้วยมือที่ได้กล่าวมา จึงเป็นที่มาของ การวิจัยในครั้งนี้ เพื่อศึกษาการทำที่นอนตามภูมิปัญญาท้องถิ่นเพื่อนำไปพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่นอนให้ ตรงกับความต้องการของผู้บริโภค โดยกำหนดพื้นที่ศึกษา อำเภอสนป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

เป็นชุมชนที่มีแหล่งผลิตและจำหน่ายที่นอนนุ่มที่มีชื่อเสียง แม้ว่าในปัจจุบันจำนวนผู้ผลิตและจำหน่ายที่นอนที่เป็นงานหัตถกรรมของชุมชนได้ลดลงเป็นอย่างมาก ผู้เย็บที่นอนด้วยมือในชุมชนปัจจุบันเป็นผู้สูงอายุ ถ้าไม่ได้รับการพัฒนาและสืบทอดภูมิปัญญา อนาคตการทำที่นอนในชุมชนอำเภอสันป่าตองอาจสูญหายไปตามกาลเวลา ดังนั้นเป้าหมายของการวิจัยจึงมุ่งหมายให้ได้ข้อมูลการทำที่นอนจากภูมิปัญญาเพื่อสืบทอดภูมิปัญญา และพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่นอนให้ชุมชนนำไปพัฒนาเป็นสินค้าจำหน่ายเพื่อสร้างอาชีพและรายได้

วัตถุประสงค์ของงานวิจัย

1. เพื่อศึกษาการทำที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมของผู้บริโภคที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่
3. เพื่อพัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดขอบเขตการศึกษาไว้ ดังนี้

ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. การทำที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างชาวบ้านที่มีประสบการณ์และมีความเชี่ยวชาญด้านการทำที่นอนนุ่ม ได้ตัวแทนจากกลุ่มวิสาหกิจชุมชนผลิตภัณฑ์ฝั่วนวมเย็บมือบ้านแม่กึ่งหลวง จำนวน 7 คน
2. พฤติกรรมของผู้บริโภคที่นอนนุ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ศึกษาข้อมูลกับผู้บริโภคในพื้นที่อำเภอสันป่าตองจังหวัดเชียงใหม่ เก็บข้อมูลในช่วงเดือนพฤศจิกายน พ.ศ. 2563 - เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2564
3. พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการมีส่วนร่วมกับชุมชน จำนวน 3 ตัวอย่าง

ขอบเขตด้านเนื้อหา

1. การทำที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ รูปแบบกระบวนการผลิตที่นอน การใช้ประโยชน์ และการดูแลรักษาที่นอน
2. พฤติกรรมของผู้บริโภคที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภคที่มีต่อผลิตภัณฑ์ที่นอนด้านผลิตภัณฑ์ ด้านราคา ด้านการส่งเสริมการขาย และด้านการจัดจำหน่าย
3. พัฒนาต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ ได้แก่ การออกแบบ และการตัดเย็บทำที่นอนนุ่มจากภูมิปัญญาท้องถิ่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

ที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง กรรมวิธีการทำที่นอนเย็บด้วยมือจากผ้าฝ้ายยัดไส้ที่นอนด้วยนุ่น ในอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่ เป็นงานหัตถกรรมท้องถิ่นที่สืบทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบันมีความเป็นเอกลักษณ์เฉพาะของอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

การพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่นอน หมายถึง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่นอนสำหรับจากภูมิปัญญาท้องถิ่น หมายถึง การออกแบบและพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่นอนสำหรับใช้งานเอนกประสงค์ด้วยการนำรูปแบบ หรือกรรมวิธีการผลิตตามภูมิปัญญาการทำที่นอนของท้องถิ่นอำเภอสันป่าตอง จังหวัดเชียงใหม่

ประโยชน์ที่ได้รับ

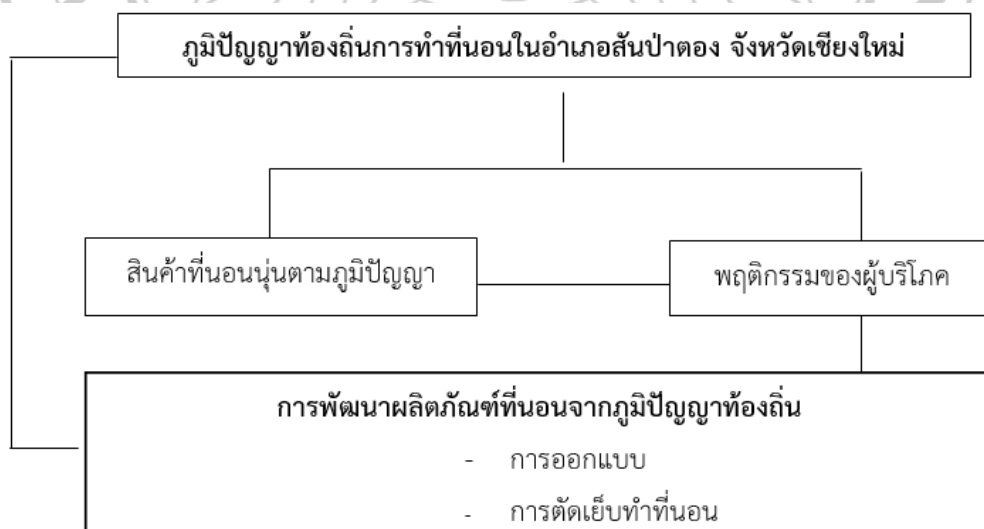
งานวิจัยฉบับนี้ได้ประโยชน์จากผลการวิจัย ดังนี้

1. ได้ข้อมูลการทำที่นอนจากภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับใช้เป็นข้อมูลเพื่อการอนุรักษ์ หรือเป็นพื้นฐานสำหรับให้หน่วยงานภาครัฐ หรือชุมชนนำไปใช้เพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์ต่อยอดภูมิปัญญาไทย

2. ได้ข้อมูลพฤติกรรมผู้บริโภคสินค้าหัตถกรรมที่นอนของชุมชนประเภท สำหรับผู้ที่สนใจผลิตที่นอนเย็บด้วยมือ นำมาใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์ให้ตรงกับความต้องการของผู้บริโภคความต้องการ

3. ได้ต้นแบบผลิตภัณฑ์ที่นอนตามภูมิปัญญาท้องถิ่นสำหรับให้ชุมชนหรือหน่วยงานภาครัฐ หรือเอกชนที่สนใจนำไปประยุกต์ใช้ในผลิตและจำหน่ายเพื่อการประกอบอาชีพ

กรอบแนวความคิดการวิจัย

ภาพที่ 1.1 กรอบแนวความคิดการวิจัย

สมมติฐานการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ได้กำหนดสมมติฐานการวิจัย ดังนี้

“ปัจจัยส่วนบุคคลของผู้บริโภค ได้แก่ เพศ อายุ สถานภาพ อาชีพ รายได้ และระดับการศึกษา มีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการบริโภคที่อ่อนนุ่ม”

